

ΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑΙ ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑΝ

(Μία νέα τέχνη προκαλεῖ ἐπανάστασιν εἰς τὴν βιομηχανίαν)

Magazine «TIME»

κατὰ μετάφρασιν κ. Τασίας Μπάφης

Ἐὰν ἐπιθυμοῦσαμεν νὰ ἐκημηδενίσωμεν ἕνα ἄνθρωπον, ἔγραφεν ὁ Feoder Dostoyevsky εἰς τὸ «Σπίτι τῶν Νεκρῶν», θὰ ἐχρειάζετο μόνον νὰ χαρακτηρίσωμεν τὴν ἐργασίαν του ὡς ἀνωφελεῆ.

Κατὰ τὸν 20ον αἰῶνα ἕνας τοιοῦτος χαρακτηρισμὸς «ἀνωφελείας» ἐπεβάλλετο, πράγματι, διὰ τὸ πλεῖστον τῆς ἐκτελουμένης εἰς ἀμερικανικὰ ἐργοστάσια καὶ γραφεῖα ἐργασίας.

Τοῦτο δὲν ἦτο ἕνα τυχαῖον περιστατικόν, ἀλλὰ τὸ ἀποτέλεσμα μιᾶς μακρᾶς ἱστορικῆς πορείας, ἣτις ἐπεταχύνθη διὰ τῆς χαρακτηριστικῆς ἀμερικανικῆς σπουδῆς καὶ ἀπερισκεψίας.

Ἡ βιομηχανικὴ ἐπανάστασις ἣτις ἀντικατέστησε τὰ ἐργαλεῖα τῶν αὐτοτελῶν ἐργατῶν διὰ μηχανῶν ἀνηκουσῶν εἰς κεφαλαίουχους, μετέβαλε τοὺς χειροτέχνους, οἵτινες ἦσαν οἱ κύριοί των, εἰς ἐκμισθουμένους χεῖρας, ὑποκειμένους εἰς τὰς διαταγὰς τῶν διευθυνόντων. Βαθμιαίως οἱ ἄνθρωποι ἠσθάνθησαν ἑαυτοὺς ἀπορροφουμένους ἀπὸ μίαν ἀπέραντον, ἀπρόσωπον μηχανήν, ἣτις ἐξήλειψεν τὸν αὐτοσεβασμὸν των καὶ κατὰ τινα τρόπον τὴν προσωπικότητά των.

Ἐξοργισθέντες ἐναντίον αὐτῆς τῆς προδοσίας κατὰ τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος, ὀφειλομένης εἰς τὴν βιομηχανικὴν ἐπανάστασιν, ἑκατομμύρια ἐργατῶν ἐπρόσβηξαν τὰς ψευδεῖς, ὑποσχέσεις τῆς ἀντεπαναστάσεως τοῦ Marx, ἣτις, ὡς ἀπέδειξεν ἡ Ρωσία, ἐδημιούργησε μόνον μεγαλύτεραν ἀπώλειαν αὐτοσεβασμοῦ καὶ ἐν τέλει δουλείαν.

Τώρα μία δευτέρα βιομηχανικὴ ἐπανάστασις, ἡσυχωτέρα ἀλλὰ βαθυτέρα, συντελεῖται μέσῳ τῆς βιομηχανίας τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν.

Τὸ ὄνομά της: Ἀνθρώπινα Σχέσεις εἰς τὴν βιομηχανίαν.

Ἡ σκοπὸς της: Νὰ δώσῃ εἰς τὸν Ἀμερικανὸν ἐργάτην τὸ συναίσθημα τῆς χρησιμότητος καὶ σπουδαιότητος (καὶ οὕτω νὰ βελτιώσῃ τὴν ἐργασίαν του).

Ἡ τελικὸς σκοπὸς της (διατυπούμενος εἰς μίαν φράσιν): Νὰ καταστήσῃ τὴν ζωὴν πλέον εὐχάριστον, δίδουσα εἰς τὴν ἐργασίαν περισσοτέραν ἔννοιαν.

Οἱ ἐργαζόμενοι μὲ πτύον καὶ οἱ κλῶσαι

Οἱ σπόροι αὐτῆς τῆς ἀλλαγῆς ἐσπάρησαν ἀπὸ δύο μεγάλους πρωτοπόρους, τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα μόλις ὑπῆρξαν εἰς τοὺς πολλοὺς γνωστά: Frederic Winslow Taylor, ὅστις ὑπῆρξε κάποτε ἡμερομίσθιος ἐργάτης καὶ Elton Mayo, ἕνας ἀυστραλὸς μετανάστης ἐξελιχθεὶς εἰς κοινωνιολόγον τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Χάρβαρντ.

Ἡ ἐργασία των δὲν ἐφαίνετο σχετικῆ, ἀλλὰ ἦτο. Ὁ Taylor ὅστις ἀπέθανε τὸ ἔτος 1915, ὑπῆρξεν ὁ πατὴρ τῆς Ἐπιστημονικῆς ὀργανώσεως ἐργασίας. Οὗτος ἠῤῥῆσε τὴν βιομηχανικὴν παραγωγὴν διὰ τῆς ὀρθολογικῆς ὀργανώσεως ταύτης. Ὁ Mayo, ὅστις ἀπέθανε τὸ ἔτος 1949, ὑπῆρξεν ὁ πατὴρ τῶν ἀνθρωπίνων σχέσεων εἰς τὴν βιομηχανίαν. Οὗτος ἠῤῥῆσε τὴν παραγωγὴν, ἐφαρμόζων ἀνθρωπιστι-

κάς μεθόδους, ήτοι λαμβάνων κατ' έξοχην ύπ' όψιν του τόν άνθρωπινον παράγοντα.

Ένω έργάζετο εις τά Χαλυουργεία του Midvale τής Πενσυλβανίας κατά τό 1880, ό γεαρός Taylor έκαμε μίαν ανακάλυψιν: Ήσαν οί έργάται, όχι οί προϊστάμενοι οΐτινες καθώριζόν τόν ρυθμόν τής παραγωγής. Οί έργάται δέν ήδύνατο νά έργάζωνται τόσον ταχέως, διότι έχοντες εκμάθει τήν εργασίαν των πρακτικώς, έσπατάλων κινήσεις και χρόνον. Ο Taylor, χρησιμοποιών έν ειδικόν ώρολόγιον χρονόμετρον, εύρεν ότι ήδύνατο νά καθορίση τήν πλέον ίκανοποιητικήν ταχύτητα δι' εκάστην εργασίαν, αναλύων ταύτην εις τά κατ' ίδίαν μέρη αútης.

Αργότερον και διά λογαριασμόν τής Έταιρείας χάλυθος Bethlehem, ούτος έμελέτησεν τούς έργάτας έξορύξεως μεταλλευμάτων, άνθρακος κ.λ.π. Ευρεν ότι, επειδή ούτοι έχρησιμοποιούον πτύα διαφόρων μεγεθών, τό παραγωγικόν αποτέλεσμα έποίκιλλε μεγάλως. Ο Taylor έκαμε δοκιμήν με έργάτας μεταχειριζόμενους πτύα περιεκτικότητας 34 λιμπρών μεταλλεύματος, είτα έδοκίμασε με ένα μικρότερον πτύον περιεκτικότητας 30 λιμπρών. Έναντι εκάστης έλαττώσεως βάρους, ή αντίστοιχος καθημερινή παραγωγικότης εκάστου έργάτου ήΰξανε, μέχρις ου έφθασε τό βάρος των 21 λιμπρών. Κάτω αútου τό παραγωγικόν αποτέλεσμα έμειούτο.

Ο Taylor έθεσε τό όριον των 21 ¹/₂ λιμπρών ως τό ιδανικόν βάρος περιεχομένου του πτύου. Αποτέλεσμα: Τό προσωπικόν ήλαττώθη κατά τά δύο τρίτα, επίσης αί καθημερινά φορτώσεις ήΰξησαν από 25 τόννους κατ' άτομον εις 45.

Ο Taylor, ως πρωτοπόρος εις τάς μελέτας χρόνου και κινήσεων, έδοήθησε και συνετέλεσεν εις τό νά έλθη ή εποχή τής μαζικής παραγωγής, ήτις κατέστησε τούς έργάτας ίκανούς νά αδέήσουν όχι μόνον τήν ίδίαν των παραγωγήν αλλά επίσης και τά ήμερομίσθιά των.

Τό κύριον έλατήριο του Taylor, ως παρετήρησεν ό Justice Brandeis εις έν μνημόσυον του Taylor, ήτο νά βοηθήση τούς συναδέλφους του. Έν τούτοις, ούτος επίσης έδμημιούργησε ένα τέρας. Διά τής προσαρμογής των ανθρώπινων ενεργειών πρós τήν ακρίβειαν των μηχανών, τό σύστημα του Taylor έδωκεν άφορμήν εις τήν διοίκησιν νά θεωρή τούς έργάτας ως κάτι όλίγον περισσότερο από μηχανάς, αΐτινες έπρεπε νά τραφούν.

Αφού τό μόνον μέτρον μετρήσεως τής αποδοτικότητος ήτο ή εις υπέρτατον βαθμόν χρησιμοποίησις του χρόνου, οί άνθρωποι υπεβάλλοντο εις τήν άνυπόφορον νευρικην υπερέντασιν τής «ταχύτητος», όπου τά συγκροτήματα εκινούντο πάντοτε γρηγορότερα από τόν φυσικόν ρυθμόν εργασίας των ανθρώπων.

Ήλθε ή στιγμή καθ' ήν μεγαλυτέρα «αποδοτικότης» δέν απέδωκε μεγαλυτέραν παραγωγήν. Παράδειγμα: Εις ένα εργοστάσιον ύφαντουργίας εις τήν Πενσυλβανίαν, όπου ή απόδοσις εργασίας εις έν εκ των κλωστηρίων ήτο 41 φορές μεγαλυτέρα από όπουδήποτε άλλου εις τό εργοστάσιον, οί ειδικοί επί τής αποδοτικότητος έθέσπισαν κατά τό έτος 1923 διαφόρους προσθέτους άμοιβάς, έν τούτοις ή παραγωγή παρέμενε χαμηλή και οί κλώσται έγκατέλειπον τάς θέσεις των. Όταν εκλήθη ό Elton Mayo, ούτος ανέκαλυψεν ότι οί άνθρωποι είχαν πτωχήν παραγωγήν διά λόγον τόν όποιον ούδεις έσκέφθη. Ήσαν δυστυχείς. Αί μηχαναί έγκατεστάθησαν κατά τρόπον ώστε νά στερήσουν τούς ανθρώπους, κατ' ουσίαν, πάσης ανθρωπίνης επικοινωνίας μεταξύ των. Απομονωμένοι ήρχισαν νά περιπίπτουν εις μελαγχολίαν και υποχονδρίαν. Ο Mayo καθώρισε τέσσαρας ήμερησίας

περιόδους αναπαύσεως, καθ' ὅς οἱ ἐργάται ἠδύνατο νὰ ἀναπαυθοῦν καὶ νὰ ἐμφανισθοῦν πρὸ μιᾶς ἐκπροσώπου τῆς ὑπηρεσίας προσωπικοῦ διὰ νὰ ἐκφράσουν τὰ παράπονα των. Ἡ μεταβολὴ ἤτις ἐσημειώθη διὰ τῶν δύο τούτων, σχετικῶς μικρᾶς σημασίας, ἐνεργειῶν ἦτο καταπληκτικὴ. Ἡ ἀποχώρησις τῶν ἐργατῶν ἀμέσως ἠλαττώθη ἢ δὲ παραγωγὴ διὰ πρώτην φοράν ἔφθασε τὰς ὀρισθείσας ἀναλογίας. Τέσσαρα ἔτη ἀργότερον συνέβη κάτι πλέον ἐκπληκτικόν. Ἡ «Westem Electric Co», εἰς τὸ εἰς Hawthorne, πλησίον τοῦ Σικάγου, ἐργοστάσιόν της, ἐδοκίμασε νὰ προσδιορίσῃ τὰ ἀποτελέσματα τοῦ φωτισμοῦ ἐπὶ τοῦ ἐργάτου καὶ τῆς παραγωγῆς τούτου. Ἡ δοκιμὴ ἐγένετο ὡς ἑξῆς :

Ἐτοποθέτησαν μίαν ὀμάδα κοριτσιῶν εἰς ἓν εἰδικὸν δωμάτιον ὅπου ὁ φωτισμὸς μεταβάλλετο καὶ μίαν ἄλλην ὀμάδα εἰς ἓν δωμάτιον ὅπου ὁ φωτισμὸς παρέμεινεν ὡς πρότερον. Πρὸς ἐκπληξίν των, ἡ παραγωγὴ ἠῤῥησε καὶ εἰς τὰ δύο δωμάτια. Ὅταν ὁ φωτισμὸς ἠλαττοῦτο εἰς τὸ πρῶτον δωμάτιον ἡ παραγωγὴ ἐξηκολούθει νὰ ἀνέρχεται. Ἀλλὰ ἐπίσης ἐξηκολούθει νὰ ἀνέρχεται καὶ εἰς τὸ δευτερον δωμάτιον. Μόνον ἀφοῦ ὁ Mayo ἐκλήθη νὰ κάμῃ ἰδικὰ του πειράματα, ἡ ἐταιρεία ἀνεκάλυψε τί συνέβαινε. Ἡ μοναδικὴ ἀπάντησις ἦτο : Ἀμφότεραι αἱ ὀμάδες παρῆγον περισσότερον, διότι ἀπεδόθη εἰδικὴ σημασία εἰς αὐτάς. Ὁ ἐνθουσιασμὸς τῶν πειραμάτων τὰς ἔκαμε νὰ αἰσθάνωνται ὅτι δὲν ἦσαν πλέον ἀπλᾶ ἐξαρτήματα μηχανῶν.

Τὰ πειράματα τοῦ Mayo εἰς Hawthorne ἐχαίρειτόθησαν ὡς ἱστορικὴ καμπὴ εἰς τὰς κοινωνικὰς ἐπιστήμας. Ἐν τῇ πραγματικότητι δὲν ἀνεκάλυψαν κάτι τὸ ὁποῖον δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ μάθουν ἀπὸ οἰονδήποτε ἐργάτην. Ἐκαστον ἀνθρώπινον ὃν θέλει νὰ αἰσθάνεται ὅτι ἡ ἐργασία του εἶναι σημαντικὴ, ὁ προϊστάμενός του ἐνδιαφέρεται δι' αὐτὸν καὶ ἐκτιμᾷ ὅ,τι κάμνει. Κατὰ τινὰ τρόπον, ἡ σπουδαίότης ἤτις ἀπεδόθη εἰς τὰ πορίσματα ἐκ τῶν πειραμάτων τοῦ Mayo εἶναι ἓνα μέτρον τῆς ἀδιαφορίας διὰ τοὺς ἀνθρώπους, εἰς τὴν ὁποίαν ἀδιαφορίαν ἡ διοίκησις περιέπεσε κατὰ τὴν μονόπλευρον ἐπιδίωξιν τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ συστήματος Taylor.

Λόγῳ τῆς ἀδιαφορίας ταύτης, τὰ βαθεῶς ριζωμένα ἀμοιβαῖα συμφέροντα τῶν ἐργατῶν καὶ τῶν ἐργοδοτῶν, ὡς συνεταίρων εἰς τὴν παραγωγὴν, ἐχάνοντο, λόγῳ ἀνοήτου καὶ ἐπιπολαίας συμπεριφορᾶς, ἣτις ἐδημιούργει κατάστασιν ὑποψίας καὶ ἐχθρότητος. Αἱ παραδόσεις ἐκάστου ἐξέθρεψαν καὶ ἐδημιούργησαν μίαν ταξικὴν διαμάχην, ὁμοίαν πρὸς τὴν ὁποίαν ὁ Marx εἶχε προφητεῦσει.

Οἱ μῦθοι τῆς Ἐργασίας καὶ τοῦ Κεφαλαίου

Συμφώνως πρὸς τοὺς παραδεδεγμένους μύθους περὶ ἰσχυρογνωμοσύνης καὶ σκληρότητος τῶν ἐργοδοτῶν, ἡ τρυφερότης ἀποτελεῖ ἀδυναμίαν. Οἱ ἐργάται δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ «παραχαϊδευθοῦν» μέχρι τοῦ σημείου νὰ καταντήσουν δκηνηροί. Τὰ μόνον μέσα τὰ ὁποῖα τοὺς ἐτιθάσσευσαν ἦσαν ἡ ἀπληστία διὰ περισσότερα χρήματα ἢ ὁ φόβος τῆς ἀπολύσεως. Τὸ νὰ ἐπαινέσουσαν αὐτοὺς ἐθεωρεῖτο ὡς ἐὰν ἐπροκάλουσαν αὔξησιν τῶν ἀπαιτήσεών των.

Οἱ ἐργάται, ἀπὸ τῆς πλευρᾶς των, διετήρησαν ἐπὶ μακρὸν τὴν ἀνάμνησιν μισθωθέντων κατασκόπων, οἱ ὁποῖοι ἐπρόδιδαν τὰς ἐνώσεις των καὶ «καταπιεστών ἐν στολῇ» (ὅπως ἡ ἀστυνομία ἀνθρακὸς καὶ σιδήρου), οἵτινες τοὺς κατασυνέτριβον. Εἰς τὴν μυθολογίαν τῆς ἐργασίας ἡ Διοίκησις ἐθεωρεῖτο ὡς ἓνας κεφα-

λαιούχος με ψηλό καπέλο, στις αυτομάτως αντιτίθετο πρὸς κάθε τι καλὸν διὰ τὸν ἐργαζόμενον. Ἐξ ἀντανανκλάσεως ὁ ἐργάτης ἀντιτίθετο πρὸς κάθε τι τὸ ὁποῖον εὐνοοῦσε ἢ διοίκησις.

Θὰ ἔδει νὰ γίνῃ μεγάλη μεταβολὴ εἰς τὰς βασικὰς ἀπόψεις, διὰ νὰ δυναθῇ ἡ νέα ἐπιστήμη τοῦ Mayo νὰ σημειώσῃ προόδους εἰς αὐτὴν τὴν βεβαρυμένην ἀτμόσφαιραν. Ἡ μεταβολὴ ἤρχισε μὲ τὴν ἀπόφασιν τοῦ Ἀνωτάτου Δικαστηρίου (Ἀρείου Πάγου) τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν, τὸ ἔτος 1937, ἐπικυρώνουσαν τὸν νόμον τοῦ Wagner. Τοῦτο ἔκαμε τὴν διοίκησιν νὰ διαπιστώσῃ ὅτι ἔπρεπε νὰ μάθῃ νὰ συνεργάζεται μὲ τὰς ἐργατικὰς ἐνώσεις. Ἡ ἀλλαγὴ ἐπεταχύνθη διὰ τοῦ δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου, ὅστις ὄχι μόνον ἐδημιούργησε τὴν ἐθνικὴν ἀνάγκην διὰ τὸν βιομηχανικὸν μηχανισμόν τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν νὰ φθάσῃ τὸ ὕψιστον σημεῖον παραγωγῆς, ἀλλὰ ἐπλημμύρησε τὴν ἐργατικὴν δύναμιν μὲ ἑκατομμύρια οἰκοκυρῶν καὶ ἄλλων νέων νεοσυλλέκτων, ἀπηλλαγμένων, σχετικῶς, ἀπὸ τὰς παλαιὰς προλήψεις καὶ ἐχθρότητας.

Ἡ διοίκησις ἤρχισε νὰ μανθάνῃ ὅτι αἱ κάποτε ἐπιφοβοὶ ἐνώσεις εἶχον ἤδη, αὐταὶ καθ' ἑαυτὰς, δυνατότητας μεγαλυτέρας παραγωγῆς. Εἰς τὸ Pittsburg ἡ Ἐνωσις Ἐργατῶν Χάλυθος ἐπροκάλεσε μίαν διοίκησιν ἐργοστασίου νὰ ὑποδείξῃ τὸ πλεόν παραγωγικὸν τῆς τμημα, εἶτα ἡ Ἐνωσις προώθησε ἐκεῖ τὴν παραγωγὴν κατὰ 210 ο)ο, ἐντὸς ἐνὸς μηνός. Εἰς τὸ ἐν Τορόντῳ ἐργοστάσιον τῶν Lever Bros ἡ Ἐνωσις καὶ ἡ διοίκησις, συνεργαζόμεναι, περιέκοψαν τὸ μισθολόγιον, ἀπὸ 693 εἰς 512, τὸ ἡμερομίσθιον κατὰ 17 ο)ο καὶ ἐν τούτοις ἐπέτυχον μεγαλύτερον παραγωγικὸν ἀποτέλεσμα μὲ 40 ὥρας ἐργασίας καθ' ἑβδομάδα, παρὰ μὲ 48 ποῦ ἦτο πρότερον.

Ἐπὶ πλεόν αἱ οἰκοκυραὶ, ἐλθοῦσαι νὰ ἐργασθῶν εἰς πολεμικὰ ἐργοστάσια, ἐξεπλάγησαν μὲ τὸ νὰ ἀνακαλύψουν ὅτι ἡδύνατο νὰ ὑπερβοῦν κατὰ πολὺ τὴν συνηθῆ παραγωγὴν, ἣτις ἐπετυγχάνετο διὰ τῶν παλαιῶν ἐργατικῶν χειρῶν.

Εἰς ἓνα μεγάλο πολεμικὸν ἐργοστάσιον τοῦ Cleveland, μία οἰκοκυρὰ εὖρε ὅτι ἡδύνατο εὐκόλως νὰ παράγῃ 800 περόνας χειροβομβίδων ἡμερησίως ἔναντι τοῦ ὄριου τῶν 500, ὅπερ εἶχε καθιερώσει τὸ ἐργοστάσιον. Ὅταν οἱ ἄλλοι ἐργάται τὴν εἰδοποίησαν νὰ ἐπιβραδύνῃ τὴν παραγωγὴν τῆς, αὕτη ἀνεκάλυψε κάτι ἄλλο. Αἱ παλαιαὶ ἐργατικαὶ χεῖρες ἐκ προθέσεως περιώριζαν τὴν παραγωγὴν των, ἀπὸ τὸν φόβον μήπως οἱ ὄπαδοὶ τῆς μεθόδου τοῦ Taylor (μελέτη χρόνου καὶ κινήσεως) ἐμείωναν τὸν συντελεστὴν πληρωμῆς των διὰ τῆς αὐξήσεως τῶν ὀρίων παραγωγῆς.

Ὅλον ἐν καὶ περισσότερον οἱ ἐργοδοταὶ διαπίστωναν ὅτι τὸ ἀνώτατον παραγωγικὸν ἀποτέλεσμα θὰ ἡδύνατο νὰ πραγματοποιηθῇ μόνον διὰ τῆς ἐξευρέσεως τρόπου ἀπομακρύνσεως αὐτῶν τῶν παλαιῶν φόβων.

Ἐρευναὶ γενόμεναι εἰς δεκάδας ἐργοστασίων ἐκρήμνισαν τὰς πατροπαράδοτους ἀντιλήψεις τῆς διοικήσεως ὅτι οἱ ἐργάται ἠθελον μόνον περισσότερα χρήματα. Εἰς τὴν πραγματικότητά, «ἡ μεγαλυτέρα πληρωμὴ» κατετάγη πολὺ κάτω εἰς τὸν κατάλογον τῶν ἐπιθυμιῶν τῶν ἐργατῶν. Π.χ., 100 ἐργάται καταστημάτων τοῦς ὁποῖους ἐξήτησαν ὁ ψυχολόγος S.N.F. Ghant, εἰς δώδεκα διαφορετικὰς περιπτώσεις καθώρισαν τὴν «μεγάλῃν πληρωμὴν», ὡς τὴν ὑπ' ἀριθ. 6 εἰς τὸν κατάλογον τῶν ἐπιδιώξεων των. Ὁ ὄργανισμὸς «Twentieth Century Fund» εὗρεν ὅτι ἡ διαμάχη διὰ τὰ ἡμερομίσθια, ἢ φαινομενικὴ αἰτία τοῦ 80 ο)ο ἔλων τῶν συγκρού-

σεων εις την βιομηχανίαν, ήτο μόνον δευτερεύουσα αίτια: «Μερικαί εκ των βιομηχανιών των πλέον μαστιζομένων εκ των άπεργιών ήσαν μεταξύ εκείνων αί όποιαί επλήρωσαν τά μεγαλύτερα ήμερομίσθια. Μετά δεκαετείς συνεχείς έρεύναι μεταξύ των έργατών, ό Ηλιο Roper συνεπέραναν ότι αί τέσσαρες κύριαί επιδιώξεις των είναι: 1) Ασφάλεια (τό δικαίωμα νά εργάζωνται συνεχώς με λογικώς ίκανοποιητικά ήμερομίσθια), 2) ευκαιρία νά προσδεύσουν, 3) μεταχειρίσις των ως άνθρωπίνων όντων, 4) αξιοπρέπεια.

Έν τούτοις, τό τρομακτικόν γεγονός, ως συνεφώνησαν όλοι οί έρευνηταί, είναι ότι ή σύγχρονος βιομηχανία ματαιώνει εις ευρείαν κλίμακα τάς επιθυμίας ταύτας. Ό Detroit Edison, εις μίαν ψηφοφορίαν μεταξύ των 11 000 υπαλλήλων του, εύρεν ότι τά 43% τούτων δέν επίστευον ότι ή έταιρία «ένδιαφέρετο πράγματι» διά τάς ιδέαις των και τά ζητήματά των.

Μετά μελέτην γενομένην εις την βιομηχανίαν αυτοκινήτων, ό Peter Drucker, σύμβουλος τής Διοικήσεως, συνεπέραναν ότι ό μέσος εργάτης βλέπει την κατάστασην του ως παγωμένην και στάσιμον, με πολύ μικράν έλπίδα προόδου ή μικράς έλπίδας νά αποφύγη όπως οί υιοί του κάμουν την ίδίαν εργασίαν.

Συνεφώνησαν επίσης άπολύτως επί των αίτιών άτινα έπροκάλουν την τόσο διαδεδομένην δυσαρέσκειαν και την συναισθηματικήν αντίληψιν μειώσεως. Αί εργασίαι ηύξήθησαν εις τοιούτον μέγεθος, ώστε ό μέσος εργάτης άπόλεσε κάθε αισθησιν προσωπικής επαφής μετά των εργοδοτών του. Η σταθερά και διαρκής αύξησις τής μηχανοποιήσεως του άφήρесе την προσωπικήν του υπερηφάνειαν και έπροκάλεσε την άποξένωσιν του εκ του τελικού προϊόντος. Ούτος συχνά δέν έγνωρίζε άκόμη και την χρησιμότητα του μέρους τής εργασίας την όποιαν έκαμνε. Η αυτοματοποίησις πολλών έργων άπεστέρει τόν εργάτην του τόσοσιν επιθυμητού γοήτρου. Η έλπίς προόδου έχάθη με την αύξανόμενην τάσιν νά εκλεγέται τό προσωπικόν τής διοικήσεως ούχι διά τής προαγωγής ανθρώπων που άρχίζουν άπό τόν «μπάγκο», αλλά άπό νεαρούς τεχνικούς άποφοίτους κολλεγίων.

Η νέα διοίκησης

Αυταί αί διαπιστώσεις ώλοκληρώθησαν όταν οί άμερικανοί εργοόδοται ήσαν καλώς προετοιμασμένοι διά νά αντιμετωπίσουν ταύτας. Αυτή αυτη ή διοίκησις υπέστη την ίδίαν της επανάστασιν. Ό θάνατος και οί φόροι έπεσιόασαν, άν δέν εξηφάνισαν, τάς μεγάλας δυναστείας εργοδοτών ως άπετέλουν οί Carnegie, Ford και Rockefeller. Είς τάς θέσεις των ήλθαν οί επαγγελματία «διοικηταί», οί εις τά Πολυτεχεία εκπαιδευθέντες «τεχνικοί» π.χ. ό Crawford Greenewalt τής εταιρίας du Pont, ό Plulip Rud τής General Electric, ό C. E. Wilson τής General Motors, ό Frank Abrams τής Standard Oil.

Ούτοι ανέλαβον νά διοικήσουν βιομηχανικάς εταιρίας τόσοσιν τεραστίως άνεπτυγμένας ώστε ό «μέσος» ιδιοκτήτης (μέτοχος) σπανίως εξήσκει κάτι περισσότερο άπό θεωρητικόν έλεγχον. Διά των κερδών έδοκιμάζετο άκόμη ή άπόδοσις και ένα δικαίον μέρισμα εις τόν μέτοχον έθεωρείτο τό πρωταρχικόν καθήκον τής διοικήσεως. Άλλά ό τρομακτικός καταμερισμός τής ιδιοκτησίας τής επιχειρήσεως κατέστησε ίκανόν τόν επαγγελματίαν «διοικητήν» νά ένδιαφερθ ή κατά πρώτον λόγον διά την οικονομικήν υγείαν ολοκλήρου τής επιχειρήσεως, διά την όποιαν ή

ευημερία τῶν ἐργατῶν ἦτο ἐξίσου ζωτική ἔσον καὶ ἡ τῶν μετόχων. Ἀφοῦ ἡ αὐξανομένη ευημερία ὑπέσχετο μεγαλύτεραν ἀποδοτικότητα, οἱ νέοι διευθύνται τῶν ἐπιχειρήσεων ὑπεδέχθησαν εὐμενῶς τὰ πειράματα ταῦτα.

Εἰς τὸ Marion τῆς Πολιτείας Βιργινίας, ἡ ἐταιρία Harwood Manufacturing, ἥτις ἀπασχολεῖ 600 ὑπαλλήλους, κατὰ τὸ πλεῖστον γυναίκας, κατασκευάζουσα πυζάμας, διεπίστωσε ὅτι ὁσάκις ἤλλασε τὴν ἐργασίαν, μόνον τὸ ἐν τρίτον τῶν ἐργατῶν κατώρθωνε νὰ φθάσῃ ἐκ νέου τὸν παλαιὸν ρυθμὸν παραγωγῆς. Πολλοὶ ἄλλοι ἐγκατέλειπον τὴν ἐργασίαν καὶ πολλὰ παράπονα τῶν ἐργατικῶν ἑνώσεων ἠκολούθουν τὴν ἀλλαγὴν. Ἡ ἐταιρία ἔκαμε ἓνα πείραμα. Μία ὁμὰς ἐπληροφορήθη ἀπλῶς τὴν ἀλλαγὴν, μία ἄλλη ὁμὰς ἐπληροφορήθη τὴν ἀναγκαιότητα αὐτῆς τῆς ἀλλαγῆς καὶ τῆς ἐπιτρέπη νὰ ἐξεύρῃ μόνη τὴν ἀναγκαίαν ἀναθεώρησιν τῶν ἀναλογιῶν καὶ ὀρίων παραγωγῆς. Ἀποτέλεσμα: Ἡ παραγωγή τῆς ὁμάδος ταύτης ταχέως ὑπερέβη τὸν παλαιὸν μέσον ὄρον τῶν 60 μονάδων ὀριαίως κατὰ ἐργάτην καὶ ἔφθασε περισσότερον ἀπὸ 80.

Ἡ πρώτη ὁμὰς δυσκόλως ὑπερέβη τὰς 50 μονάδας καὶ 17 ο) ἐκ τῶν μελῶν τῆς συντόμως ἐγκατέλειψαν τὴν ἐργασίαν.

Ἐπίσης διευτυπώθη παρὰ τῆς ἑνώσεως ἐργατῶν παράπονον ὅτι ἡ νέα ἀναλογία ἦτο ἀδικος παρ' ὅτι αἱ γινόμενα ἔρευναί ἀπέδειξαν ὅτι αὕτη καθωρίσθη ἐλευθέρως.

Ἀκόμη καὶ ὅταν οἱ ἀπομεινάντες ἐξ αὐτῆς τῆς ὁμάδος ἐξεπικιδεύθησαν εἰς τὸν νέον τρόπον ἔφθασαν τὴν ἀναλογίαν 73 ἐντὸς 8 ἡμερῶν.

Εἰς τὴν ἐν Detroit ἐταιρίαν Brundy Tubing Co, ἥτις εἶχε πείραν κακῆς θελήσεως τῶν ἐργατῶν ἔναντι τῆς ἐπιταχύνσεως καὶ φόβου ἐλαττώσεως τῶν ἀναλογιῶν παραγωγῆς, κάθε προσπάθεια προωθήσεως τῆς παραγωγῆς δι' εἰδικῶν ἀμοιβῶν ἀπέτυχε. Ἡ ἐταιρία ἔκαμε πρὸς τὴν ἐργατικὴν ἔνωσιν πρωτότυπον πρότασιν. Καθώρισεν ὀρισμένον κόστος ἐργασίας καὶ ἄφησε τοὺς ἐργάτας καὶ τὴν «διοίκησιν» νὰ μοιρασθοῦν ὅλας τὰς οἰκονομίας αἰτινες θὰ ἐπραγματοποιουῦντο ὅταν ἡ αὐξανομένη παραγωγή θὰ συντελεῖ εἰς τὴν πῶσιν τοῦ κόστους. Ὅχι μόνον κατώρθωσε ὥστε ἡ παραγωγή νὰ ὑπερβῇ ὅλα τὰ προηγούμενα ρεκόρ, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ἐργάται ἤρχισαν νὰ κάνουν παρατηρήσεις εἰς τοὺς παραμελοῦντας τὸ καθήκον των καὶ νὰ ἐπιτιμοῦν τοὺς ἀπόντας.

Αὐτὰ τὰ μαθήματα ἀπέδωσαν καρποῦς. Εἰς τὰς μεγαλύτερας τῶν ἀμερικανικῶν ἐπιχειρήσεων, ὁ νέος τομεὺς τῶν ἀνθρωπίνων σχέσεων θεωρεῖται ὡς σπουδαῖος καὶ ἐξ ἴσου πολλὰ ὑποσχόμενος ὡς ὁ τῆς βιομηχανικῆς ἐρεῦνης. Ἡ ἐταιρία αὐτοκινήτων Ford ἐξοδεύει ἑκατομμύρια διὰ νὰ ἐρευνήσῃ τὰς ἀπεράντους δυνατοτήτας τοῦ ἀνθρώπου, ἡ General Motors, ἡ μεγαλύτερα βιομηχανικὴ ἐταιρία τοῦ κόσμου, ἀπεκόμισε χρήσιμα μαθήματα ἀπὸ τὴν πείραν ἣν ἀπέκτησε κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ δευτέρου παγκοσμίου πολέμου.

Εἰς ἓν ἐκ τῶν ἐργοστασίων κατασκευῆς ἀνταλλακτικῶν ἀεροπλάνων τῆς General Motors, ὁ διευθυντὴς τούτου σχεδὸν ἀπέρριψε πρότασιν ἐπισκέψεως ἐνὸς πολεμικοῦ ἀεροπλάνου καὶ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ, διότι ἐφοβήθη ὅτι ἡ παραγωγή θὰ διαταράσσεται. Ἄντ' αὐτοῦ ὁμως ἡ παραγωγή ἠδξήθη μετὰ τὴν ἐπίσκεψιν, ὅχι διότι οἱ ἐργάται ἐνεθουσιάσθησαν ἀπὸ τὸ βομβαρδιστικόν, ἀλλὰ διότι τὸ πλήρωμα ἐδάφους εἶπεν εἰς αὐτοὺς, διὰ πρώτην φοράν, εἰς τί χρησιμοποιοῦνται τὰ

κατασκευαζόμενα ανταλλακτικά. Εἰς ἄλλο ἐργοστάσιον τῆς General Motors, εἰς τὸ ὁποῖον ἐξεπαιδεύοντο ἐργάται εἰς τὴν κατασκευὴν καρραμπινῶν, ἕκαστος ἐργάτης ἔδει νὰ πυροβολήσῃ μὲ μίαν πραγματικὴν καρραμπίαν, νὰ τὴν πάρῃ κατὰ μέρος καὶ νὰ ἴδῃ τὴν σημασίαν τοῦ ανταλλακτικοῦ τὸ ὁποῖον θὰ κατασκευάζε. Παρὰ τὴν ἔλλειψιν πείρας καὶ ἐπιδεξιότητος, ἡ παραγωγὴ των ἦτο ὑψηλὴ.

Ἄλλα: ἑταιρίαι ἐπελήφθησαν τοῦ προβλήματος τοῦ μεγέθους καὶ τῆς ἐπακολουθούσης ἀπωλείας τῆς προσωπικότητος τοῦ ἀτόμου. Ὁ Robert Wood Johnson, τοῦ ὁποίου ἡ περίφημος οἰκογένεια Johnson καὶ Johnson ἐδημιούργησε ἓνα πελώριον ἐργοστάσιον εἰς New Brunswick τῆς Νέας Ἰερσέης, ἀπεκέντρωσε μέγα μέρος τούτου εἰς μικρὰ νέα ὑπερμοντέρνα ἐργοστάσια, ἕκαστον τῶν ὁποίων κατασκευάζε ἓνα μόνον προῖον καὶ τὸ ἐργοστάσιον ἦτο τόσο μικρὸν, ὥστε ὁ πρόεδρος τούτου ἠδύνατο συνήθως νὰ καλῆ κάθε ἐργάτην μὲ τὸ ὄνομά του. Ὅχι μόνον ἡ ἑταιρία Johnson καὶ Johnson ἀπηλλάγη ἀπὸ ἀπεργίας ἀλλὰ καὶ ἡ Ἑνωσις ἐργατῶν κλωστοῦφαντουργίας ἦτο ἡ πρώτη ἣτις ἐπήνεσε τὰς πεφωτισμένας μεθόδους.

Πολλὰ ἐργοστάσια ἐνθαρρύνουν τοὺς ἐργάτας των εἰς αὐτοκυβέρνησιν, διὰ τῆς διευρύνσεως τῶν σωματειακῶν των εὐθυνῶν.

Ἡ ἑταιρία Parker Pen, ἀντικαταστήσασα τὸ μισητὸν χρονόμετρον διὰ συστήματος ἀπονομῆς ἠθικῶν ἀμοιβῶν, εὔρε ὅτι ἡ βραδύτης κατ' οὐσίαν ἐξέλειπε. Ἡ Commerce Trust, εἰς τὴν πόλιν Kansas, ἀντιμετώπισε τὴν ἀπώλειαν χρόνου διὰ τὸν πρωινὸν καφέ, προσφέρουσα καφέ δωρεάν.

Μία νέα ἀντίληψις ἐδημιουργήθη διὰ τὸν ρόλον τῶν ἐργοδοτῶν καὶ τῶν ὑπαλλήλων ἐντὸς τῆς ἐπιχειρήσεως. Μερικὰ παραδείγματα: Ἡ ἑταιρία Wiegand Co τοῦ Pittsburg ἐδάνεισε ἀτόκως χρήματα εἰς ὑπαλλήλους οἵτινες ἐχρειάζοντο ταῦτα νὰ ἀγοράσουν οἰκίας κ.λ.π. Ἡ ἑταιρία χάλυθος Allegheny Ludlum ἐπέτρεπε εἰς τὰς οἰκογενείας τῶν ἐργατῶν τῆς νὰ ἐπισκέπτονται τὸ ἐργοστάσιον διὰ νὰ βλέπουν τί ἔκαμνον οὗτοι διὰ νὰ κερδίσουν τὸ ψωμί των καὶ ἡ παραγωγὴ ἤβηκε κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν ἐπισκέψεων. Ἡ ἑταιρία χάλυθος Weirton τώρα τοποθετεῖ ἐτικέτας σχεδὸν σὲ κάθε ἀντικείμενον τὸ ὁποῖον κυκλοφορεῖ ἐντὸς τοῦ ἐργοστασίου, διὰ νὰ δύνανται οἱ ἐργάται νὰ γνωρίζουν τί πρόκειται νὰ κάμουν.

Ἡ νέα φιλοσοφία

Πράγματι, μακρὰν ἀπὸ τοῦ νὰ εἶναι μία ἀπόκρυφος ἐπιστήμη, αἱ ἀνθρώπινα σχέσεις δὲν εἶναι τίποτε περισσότερον ἀπὸ καλὴν θέλησιν καὶ ἐφαρμογὴν κοινοῦ νοῦς.

Τὸ πλεῖστον ἐξαρτᾶται ἀπὸ ἀπλᾶ πράγματα, ὅπως τοῦ νὰ κάμωμεν ἓνα ἐργοστάσιον πλεόν ἄνετον καὶ ἓνα φιλικὸν τόπον ἐντὸς τοῦ ὁποίου νὰ ἐργαζώμεθα. Οὐσιαστικῶς, κάθε μεγάλῃ ἑταιρίᾳ τώρα ὀργανώνει εἰς τὸ ἐργοστάσιον παιχνίδια σφαιροβολίας, ποδόσφαιρον, χοροὺς κ.λ.π. Ἡ ἑταιρία Westinghouse ὑποβοηθεῖ καὶ ὑποκινεῖ τὴν ἐκ μέρους τῶν ὑπαλλήλων συγκρότησιν ὀρχηστρῶν, ἀναβίβασιν ὀπερετῶν, τὴν καθιέρωσιν κοινῶν γευμάτων ἐν ὑπαίθρῳ. Ἐπίσης προβάλλει κινηματογραφικὰς ταινίας κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ μεσημβρινοῦ γεύματος εἰς τὸ ἐργοστάσιον.

Ἐν τούτοις, τοῦτο δὲν σημαίνει ὅτι κάθε ἐργοδότης ἔχει ἀντιληφθῆ τὴν

πρακτικήν ἀξίαν τῆς νέας ἀντίληψεως ἢ ὅτι ἔχει ἀποδεχθῆ τὴν ἀντίληψιν ταύτην. Μερικοὶ πικρόχολοι βλέπουν ἀκόμη οἰανδήποτε παραχώρησιν πρὸς τοὺς ἐργάτας ὡς κίνδυνον τῆς ἰδίας των ἐξουσίας. Ἄλλοι ἐνίοτε δημιουργοῦν περισσοτέραν βλάβην παρά ὠφέλειαν, μοιράζοντες φειδωλῶς ἐν εἴδει ἐλεημοσύνης εὐνοίας μὲ ὕφος πατρικόν. Ἐνας βιομηχανὸς τῆς πόλεως Κάνσας εἶπεν: «Προσφέρομεν εἰς τοὺς ὑπαλλήλους μας ἕνα χριστουγεννιάτικο πάρτυ καὶ αὐτὸ τοὺς κρατᾷ εὐτυχισμένους μέχρις ὅτου τοὺς πατάξουμε ἕνα καλοκαιρινὸ πικ-νίκ.

Ἀκόμη ἄλλοι ἔκαμαν τὸ λάθος νὰ προσπαθήσουν νὰ δημιουργήσουν καλὰς ἀνθρωπίνους σχέσεις ἀπλῶς καὶ μόνον διὰ λόγων.

Ἄλλὰ, τὸ καὶ σπουδαιότερον, ὁ σκοπὸς αὐτῆς τῆς ταχέως αὐξανομένης τάσεως δὲν εἶναι μόνον γνήσιος, ἀλλὰ ἀντιπροσωπεύει καὶ μίαν κίνησιν πρὸς μίαν ἐντελῶς νέαν ἀντίληψιν περὶ τρόπου διοικήσεως. Πουθενὰ ἀλλαγῶ δὲν διευτυπώθη καλύτερον ἢ νέα αὐτῇ ἀντίληψις παρά ὑπὸ τοῦ Clarence Francis Προέδρου τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς ἐταιρίας General Foods εἰς μίαν μεταπολεμικὴν συνέλευσιν τῆς Ἐθνικῆς Ἐνώσεως Βιομηχανῶν. Ὁ Francis εἶπεν: Ἡμπορεῖτε νὰ ἀγοράσετε τὸν χρόνον ἐνὸς ἀνθρώπου, ἡμπορεῖτε νὰ ἀγοράσετε τὴν φυσικὴν παρουσίαν ἐνὸς ἀνθρώπου εἰς μίαν δεδομένην θέσιν, ἡμπορεῖτε ἀκόμη νὰ ἀγοράσετε ἕνα ὑπολογισμένον ἀριθμὸν πεπειραμένων μυϊκῶν κινήσεων καθ' ὥραν ἢ καθ' ἡμέραν, ἀλλὰ δὲν ἡμπορεῖτε νὰ ἀγοράσετε ἐνθουσιασμόν, δὲν ἡμπορεῖτε νὰ ἀγοράσετε πρωτοβουλίας, δὲν ἡμπορεῖτε νὰ ἀγοράσετε πίστιν, δὲν ἡμπορεῖτε νὰ ἀγοράσετε ἀφοσίωσιν καρδιῶν, πνευμάτων καὶ ψυχῶν. Πρέπει νὰ κερδίσετε αὐτὰ τὰ πράγματα. Εἶναι εἰρωνεία ὅτι οἱ Ἀμερικανοί, ὁ πλέον προωδευμένος λαὸς, ἀπὸ τεχνικῆς, μηχανικῆς καὶ βιομηχανικῆς ἀπόψεως, θὰ ἔπρεπε νὰ περιμένουν μέχρις ἕως σχετικῶς προσφάτου περιόδου διὰ νὰ ἐξετάσουν τὴν δίδουσαν τὰς περισσοτέρας ἐλπίδας μοναδικὴν πηγὴν παραγωγικότητος, δηλαδή τὴν ἀνθρωπίνην θέλησιν πρὸς ἐργασίαν. Ἐξ ἄλλου παρέχει ἐλπίδας τὸ γεγονός ὅτι ἡ ἔρευνα εὐρίσκεται τώρα εἰς τὸ στάδιον τῆς πλήρους ἐξελίξεως. Εἰς τὴν ἔρευναν ταύτην, περὶ τὰ μέσα τοῦ αἵματος, ἔγκειται ἡ καλύτερα ἐλπίς καὶ ὑπόσχεσις τῆς κεφαλαιουκρατικῆς ἐπαναστάσεως!...